

Viite

Asia

**EUROOPAN YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMELLE ESITETTY EY 234 ARTIKLAN
MUKAINEN ENNAKKORATKAISUPYYNTÖ ASIASSA C-203/08, THE SPORTING
EXCHANGE LTD (BETFAIR)**

**Kirjallisten huomautusten esittäminen - EY 49 artikla -
Urheiluedonlyönti ja totalisaattoripeli - Lakisääteinen yhden luvan
järjestelmä - Rahapelejä koskevaa yksinoikeutta koskevan luvan
myöntämisen ja jatkamisen edellytykset**

Alankomaalainen tuomioistuin on tehnyt yhteisöjen tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnön palvelujen tarjoamisen vapautta koskevan EY 49 artiklan tulkinnasta asiassa, joka koskee urheiluedonlyönnin ja ns. totalisaattoripelin¹ tarjoamista.

Kansallisen tuomioistuimen kysymykset koskevat ensinnäkin sitä, estääkö EY 49 artikla sen, että jäsenvaltio kieltää suljetun lupajärjestelmän (yksinoikeusjärjestelmän) perusteella alueellaan rahapeleihin liittyvien palvelujen tarjoamisen internetin välityksellä, vaikka toiseen jäsenvaltioon sijoittautunut kyseisten palvelujen tarjoaja on saanut luvan toimintaansa toisessa jäsenvaltiossa.

Kansallinen tuomioistuin kysyy toiseksi, sovelletaanko yhteisöjen tuomioistuimen eräissä toimilupaa koskevissa asioissa esittämää EY 49 artiklan tulkintaa ja erityisesti yhdenvertaisen kohtelun periaatteen ja siihen perustuvan avoimuusvelvoitteen tulkintaa menettelyyn, joka koskee luvan myöntämistä rahapelipalvelujen tarjoamiseksi lakisääteisessä yhden luvan järjestelmässä.

Kolmanneksi tuomioistuin tiedustelee, voiko lakisääteisessä yhden luvan järjestelmässä nykyisen luvanhaltijan luvan voimassaolon pidentäminen ilman, että mahdolliset muut osapuolet saavat mahdollisuuden kilpailla luvasta, olla asianmukainen ja oikeassa suhteessa oleva toimenpide yleistä etua koskevista pakottavista syistä, jotka yhteisöjen tuomioistuin on hyväksynyt perusteluksi rajoitettaessa vapaata liikkuvuutta rahapelipalvelujen tarjoamisen osalta.

Määräaika kirjallisten huomautusten toimittamiselle päättyy 8.9.2008.

¹ Totalisaattorilla tarkoitetaan tässä kaikkia tilanteita, jotka järjestetään vedon lyömiseksi ravien ja muiden hevoskilpailujen tuloksista edellyttäen, että koko tuotto, josta tehdään laissa tai sen nojalla annetuissa säännöksissä tarkoitettut vähennykset, jaetaan niiden kesken, jotka ovat lyöneet vetoa voittajan tai jonkin palkintosijalle päässeen puolesta.

Asian tausta

Yhteisön oikeus

EY 49 artiklan mukaan kiellettyjä ovat rajoitukset, jotka koskevat muuhun yhteisön valtioon kuin palvelujen vastaanottajan valtioon sijoittautuneen jäsenvaltion kansalaisen vapautta tarjota palveluja yhteisössä.

Yhteisöjen tuomioistuimen ja EFTAn tuomioistuimen arpajaisia ja muita rahapelejä koskevan vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan sijoittautumisoikeuden ja palvelujen tarjoamisen vapauden rajoitukset voivat olla hyväksyttäviä, jos niitä voidaan perustella yleiseen etuun liittyvillä pakottavilla syillä (kuten kuluttajansuoja, petosten ehkäisy ja ongelmapelaamisen ehkäiseminen), ne ovat omiaan takaamaan tavoitellun päämäärän toteuttaminen ja ne eivät ylitä sitä, mikä on tarpeen päämäärän saavuttamiseksi ja niitä sovelletaan ilman syrjintää².

Niissä oikeustapauksissa, joissa yhteisöjen tuomioistuin on käsitellyt kysymystä rahapelejä koskevien yksinoikeuksien yhteisön oikeuden mukaisuudesta, yksinoikeuksien perustamistapa on saattanut vaihdella. Asiassa C-124/97, *Läärä* yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että suoraan lain nojalla yhdelle toimijalle myönnetty yksinoikeus raha-automaattitoimintaan oli yhteisön oikeuden mukainen³. Asiassa C-6/01, *Anomar* yhteisöjen tuomioistuin päätyi vastaavaan lopputulokseen sellaisen kansallisen sääntelyn osalta, jossa alueelliset yksinoikeudet raha- tai onnenpelien pelattavana pitämiseen myönnettiin tarjouskilpailun perusteella⁴.

Toisaalta yhteisöjen tuomioistuimen asiassa C-260/04, *komissio vastaan Italia* antaman ratkaisun mukaan Italia rikkoi sijoittautumisoikeutta koskevan EY 43 ja EY 49 artiklan mukaisia velvoitteitaan ja erityisesti yleistä avoimuusperiaatetta sekä velvollisuutta taata asianmukainen julkisuus, koska se on uudisti 329 hevoskilpailujen vedonlyöntiä koskevaa toimilupaa ilman edeltävää tarjouskilpailua⁵.

Kansallinen lainsäädäntö

Alankomaiden rahapelilain mukaan rahapelien järjestäminen ja Alankomaiden rajojen ulkopuolella Euroopassa järjestettäviin rahapeleihin osallistumisen edistäminen ovat lähtökohtaisesti kiellettyjä⁶. Rahapelilain mukaan luvan urheiluedonlyönnin ja totalisaattoripelin järjestämiseen voi kuitenkin myöntää oikeusministeri⁷. Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että rahapelilain säännösten nojalla urheiluedonlyöntitoiminnan ja totalisaattoripelitoiminnan järjestämiseen voidaan kumpaankin myöntää vain yksi lupa.

Urheiluedonlyönnin järjestämiseen voidaan myöntää oikeushenkilölle lupa määrääjäksi, jos mm. urheilun ja kulttuurin alalla toimivien yleishyödyllisten laitosten edut sitä

² Ks. esim. asia C-243/01, *Rikosoikeudenkäynti vastaan Piergiorgio Gambelli ym.*, tuomio 6.11.2003, Kok. 2003 s. I-13031, kohdat 64-65

³ Asia C-124/97, *Markku Juhani Läärä, Cotswold Microsystems Ltd ja Oy Transatlantic Software Ltd vastaan Kihlakunnansyyttäjät (Jyväskylä) ja Suomen valtio*, tuomio 21.9.1999, Kok. 1999 s. I-6067. Ks. myös EFTAn tuomioistuimen asia *EFTAn valvontaviranomainen vastaan Norjan kuningaskunta (nk. Gaming Machines - tapaus)*, tuomio 14.3.2007, EFTAn tuomioistuimen oikeustapauskokoelma 2007, s. 8.

⁴ Asia C-6/01, *Associação Nacional de Operadores de Máquinas Recreativas (Anomar) ym. vastaan Estado português*, tuomio 11.9.2003, Kok. 2003 s. I-8621.

⁵ Asia C-260/04, *Euroopan yhteisöjen komissio vastaan Italian tasavalta*, tuomio 13.11.2007, Kok. 2007 s. I-7083.

⁶ Rahapelilain (Wet op de Kansspelen) 1§.

⁷ Rahapelilain 16 §:n 1 momentti ja 24 §.

Suomi viittaisi *toiseksi* erityisesti EFTAn tuomioistuimen asiassa E-3/06, *Ladbroke's Ltd.*, antamaan ratkaisuun. Sen mukaan sikäli kuin kyseessä olleet Norjan rahapelejä koskevat yksinoikeudet täyttivät yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännössä ja kyseisessä tuomiossa asetetut edellytykset, Norjalla oli oikeus kieltää ulkomailta käsin tarjottavat pelit ja niiden markkinointi riippumatta siitä, ovatko ne laillisia siinä valtiossa, josta käsin ne tarjotaan¹¹.

Toinen kysymys:

Yhteisöjen tuomioistuimen eräissä toimilupia koskevissa asioissa esittämää EY 49 artiklan ja erityisesti yhdenvertaisen kohtelun periaatteen ja siihen perustuvan avoimuusvelvoitteen tulkintaa ei sovelleta nyt esillä olevan kaltaiseen lakisääteiseen menettelyyn, jossa myönnetään yksi lupa rahapelitoiminnan harjoittamiseen sikäli kuin kyseessä on luvan myöntäminen yhdelle toimijalle vastaavassa tarkoituksessa kuin perustettaessa yksinoikeus suoraan lainsäädännössä määritellylle toimijalle.

Perustelut

Suomi toteaisi aluksi, että kysymykseen vastaamisen kannalta keskeistä on sen selvittäminen, mitä edellytyksiä yhteisön oikeus asettaa rahapelien tarjoamista koskevan yksinoikeuden myöntämiselle.

Suomi katsoisi *ensinnäkin*, että nyt esillä olevan kaltainen sääntely, jonka mukaan esillä oleviin rahapelitoimintoihin voidaan myöntää yksi lupa rinnastuu erityisesti yhteisöjen tuomioistuimen raha-automaattitoimintaa koskevassa asiassa C-124/07, *Läärä*¹² annetussa ratkaisussa tarkoitettuun sääntelyyn, jossa ainoan kyseiseen toimintaan myönnettävän luvan saaja nimenomaisesti määriteltiin. Yhteisöjen tuomioistuin arvioi sääntelyä edellä ensimmäiseen kysymykseen annetussa vastauksessa kuvattujen kriteerien valossa ja katsoi, että kyseistä sääntelyä on pidettävä yhteisön oikeuden mukaisena. Myös EFTAn tuomioistuimen nk. *Gaming Machines* -tapauksessa raha-automaattitoimintaa koskevan perusteilla olleen yksinoikeuden arviointi perustui nimenomaisesti siihen, täyttikö kyseinen suunniteltu sääntely yhteisöjen tuomioistuimen arpajaisia ja rahapelejä koskevassa oikeuskäytännössä asetetut vaatimukset.

Lisäksi Suomi toteaisi, että yhteisöjen tuomioistuimen asiassa *Anomar* antamasta ratkaisusta ilmenee, että asiassa *Läärä* esillä olleen kaltainen yksinoikeusjärjestelmä on rinnastettavissa *Anomar*-tapauksessa esillä olleeseen sääntelyyn, jossa oli kysymys tarjouskilpailun perusteella myönnettävistä alueellisista yksinoikeuksista raha- tai onnenpelien järjestämiseen¹³. Yhteisöjen tuomioistuin katsoi sääntelyn täyttävän arpajaisia ja rahapelejä koskevassa oikeuskäytännössä asetetut kriteerit palvelujen tarjoamisen rajoittamiselle.

Nyt esillä olevassa asiassa kyseessä olevan kaltainen sääntely eroaa edellä mainitussa asiassa *Läärä* esillä olleesta sääntelystä siinä suhteessa, ettei yhden luvan saajaa ole nimenomaisesti määritelty lainsäädännössä, vaan lakiin sisältyy valtuutus päättää alemmanasteisella säädöksellä tai toimella kyseisen yhden luvan myöntämisestä. Tällä ei kuitenkaan ole Suomen näkemyksen mukaan merkitystä nyt esillä olevan kaltaisessa tilanteessa sikäli kuin kyseessä on luvan myöntäminen yhdelle toimijalle vastaavassa

¹¹ Asia E-3/06, *Ladbroke's Ltd. v Staten v/ Kultur- og kirkedepartementet and Staten v/Landsbruks- og matdepartementet*, tuomio 30.5.2007, EFTAn tuomioistuimen oikeustapauskokoelma, s. 86, kohta 83.

¹² Em. asia C -124/97, *Läärä*.

¹³ Em. asia C-6/01, *Anomar*, kohta 74.

tarkoituksessa ja esimerkiksi vastaavalla tavalla pysyväisluontoisesti kuin suoraan lainsäädännössä määritellylle toimijalle.

Suomi katsoisi, että merkitystä ei tule antaa sille, minkä tasoisella lainsäädäntö- tai muulla toimella rahapeli-toimintaa koskeva yksinoikeus käytännössä järjestetään, koska rahapelien tarjoamista koskeva yksinoikeus voidaan perustaa esimerkiksi *Lääri-*tapauksessa esillä olleen kaltaisen sääntelytekniikan mukaisesti, jolloin yhteisöjen tuomioistuimen eräissä toimituksia koskevissa asioissa esittämä EY 49 artiklan ja erityisesti yhdenvertaisen kohtelun periaatteen ja siihen perustuvan avoimuusvelvoitteen tulkinta eivät tule sovellettaviksi.

Toiseksi Suomi kiinnittäisi huomiota siihen, että suljetun lupajärjestelmän (yksinoikeusjärjestelmän) avulla voidaan tehokkaasti valvoa luvan haltijan toimintaa ja määrittellä joustavasti esimerkiksi lupaan liittyviä sääntöjä.

Suomi katsoisi edellä esitetyillä perusteilla, että nyt esillä olevan kaltaisen sääntelyyn perustuvan yksinoikeusjärjestelmän yhteisön oikeuden mukaisuutta tulee arvioida nimenomaan edellä kuvattujen yhteisöjen tuomioistuimen arpajaisia ja rahapelejä koskevassa oikeuskäytännössä esitettyjen kriteerien perusteella, eikä ennakkoratkaisupyynnössä tarkoitettua eräitä toimituksia koskevan yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön valossa.

Kolmas kysymys:

Tilanteessa, jossa kyseessä on luvan myöntäminen yhdelle toimijalle vastaavassa tarkoituksessa kuin perustettaessa yksinoikeus suoraan lainsäädännössä määritellylle toimijalle, nyt esillä olevan kaltaisessa lakisääteisessä yhden luvan järjestelmässä nykyisen luvan haltijan luvan voimassaoloa voidaan pidentää ilman että mahdolliset muut osapuolet saavat mahdollisuuden kilpailla luvasta. Kyseessä olevan yksinoikeuden tulee kuitenkin aina täyttää yhteisöjen tuomioistuimen arpajaisia ja rahapelejä koskevassa oikeuskäytännössä palvelujen tarjoamisen vapauden rajoittamiselle asetetut edellytykset.

Perustelut

Suomi katsoisi, että toiseen kysymykseen annetussa vastauksessa esitetyillä perusteilla lakisääteisessä yhden luvan järjestelmässä myös luvansaajan luvan voimassaolon pidentäminen ilman tarjouskilpailua on yhteisön oikeuden mukaista, mikäli lupaan perustuva yksinoikeus on yhteisöjen tuomioistuimen arpajaisia ja rahapelejä koskevassa oikeuskäytännössä asetettujen vaatimusten mukainen.

Asian valmistelu

Asian valmisteluun ovat osallistuneet SM:n, OPM:n, STM:n, MMM:n, TEM:n, OM:n ja UM:n edustajat.

Asiaa on käsitelty Oikeudelliset kysymykset -jaoston kirjallisessa menettelyssä 22.-25.8.2008 ja EU-asioiden komiteassa 27.8.2008.

Esitys

EU-ministerivaliokunnalle esitetään, että Suomi laatii asiassa kirjalliset huomautukset edellä esitettyjen päälinjojen mukaisesti.

Lainsäädäntöneuvos

Alice Guimaraes-Purokoski

LIITTEET

Ei liitteitä.

Asiasanat	tuomioistuintapaus
Hoitaa	UM
Tiedoksi	MMM, OM, OPM, SM, STM, TEM
